

RUDOLF VERONIKA

Nyitrai püspökök a diplomácia szolgálatában az 1220-es években

The Bishops of Nyitra in diplomatic service in the 1220's

It is a well-known fact that the biggest part of the diplomatic missions in the Middle Ages was fulfilled by clerics. The Kingdom of Hungary was neither an exception to this field. There are several examples of clerics, bishops and abbots who led different negotiations or settled marriages for the ruling dynasty. This paper discusses the diplomatic services of two Hungarian bishops, John and Jacob of Nyitra who played an important role in the second decade of the 13th century. John took part in the settlement of the Bohemian Investiture Controversy, while Jacob represented the Hungarian king at the peace treaty of Graz in 1225 and visited the Bohemian Kingdom a few years later, probably to negotiate about the new conflict between Emperor Frederick II of the Holy Roman Empire and Pope Gregory IX.

Középkori államok egymás közötti kapcsolatainak tanulmányozása közben sokszor találkozhatunk diplomáciai küldetést, illetve diplomáciai tevékenységet végző egyházi személlyel, általában valamilyen főpappal. II. Frigyes császár 1245-ben Henrik bambergi püspökkel küldött egy mives aranygyűrűt II. (Harcias) Frigyes osztrák–stájer hercegnek, amely a herceg és a császár kapcsolatának szorosabbra vonását jelképezte, továbbá magában hordozta annak lehetőségét, hogy Harcias Frigyes területei a közeljövőben királyi rangra emelkednek.¹ Az említett Harcias Frigyes néhány évvel korábban, 1235-ben Henrik seckau püspök közvetítésének köszönhetően kapott haladékot II. Frigyes császártól a birodalmi gyűlésen való megjelenésére,² 1238–1239 során pedig Albert Behaim passau kanonok volt az a személy, aki a pápa megbízásából elősegítette a herceg, valamint II. Ottó bajor herceg és I. Vencel cseh király békülését, majd szövetségekötését,³ ahogyan Harcias Frigyes és a császár közeledését is neki kellett volna megakadályoznia.⁴ Dinasztikus ügyekben, egy jövőbeli házasságról folyó tárgyaláskor vagy épp a mennyasszony új hazájába kísérésekor előszeretettel vették igénybe Európa uralkodói a klerikusok szolgálatát.

Természetesen a magyar történelem is bővelkedik hasonló esetekben. Egy Adolf nevű prépost például a pápánál, a

császárnál és különböző fejedelmeknél tett diplomáciai küldetéseiért, jelesül II. András, Gertrúd királyné és annak testvérei ügyében végzett fáradozásaiért részesült 1209-ben birtokadományban.⁵ A tatárok elől az osztrák határra menekülő Béla a váci püspököt küldte el IX. Gergelyhez, hogy beszámoljon a katasztrófáról, illetve hogy segítséget kérjen szorult helyzetében.⁶ Türje nembeli Fülöp királynéi alkancellár és dömösi prépost pedig a cseh királynál végzett szolgálataiért, továbbá a Henrik bajor herceggel eljegyzett Erzsébet hercegnő Bajorországba kíséréseért részesült elismerésben.⁷ Hasonló, a Magyar Királyság külső politikájának fontos részét képező, ám a történeti kutatás által eddig kevés figyelemre méltított feladatokat teljesítettek a nyitrai püspökök a 13. század első felében, amelyek rövid bemutatására vállalkozik e tanulmány.

Az 1210-es évek második felében, II. András és VI. Lipót osztrák herceg keresztes hadjáratával párhuzamosan zajlott az ún. cseh investitúraharc, amelynek során az eredetileg tizedvitának indult konfliktus – a Szentszék bevonódásának következtében – a széles nyilvánosság által kísért belpolitikai válsággá vált. A Dániel prágai püspök halála után I. Ottokár cseh király által támogatott és a prágai székeskáptalan által 1214-ben megválasztott András az uralkodó elvárásai⁸

1 Georg Scheibelreiter: Die Babenberger. Reichsfürsten und Landesherren. Wien, 2010. 239.

2 G. Scheibelreiter: Die Babenberger i. m. 318–319.

3 Urkundenbuch zur Geschichte der Babenberger in Österreich. (Bearb. Erich Zöllner–Heinrich Fichtenau.) I–IV. Wien, 1950–1997. (a továbbiakban: BUB) IV/2. 1205.; Jaroslav Polc: Agnes von Böhmen 1211–1282. Königstochter–Äbtissin–Heilige. München, 1989. (Lebensbilder zur Geschichte der böhmischen Länder 6.) 105.

4 BUB IV/2. 1207.

5 Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. (Studio et opera Georgii Fejér.) I–XII. Budaë, 1829–1844. (a továbbiakban: CD) III/1. 76. Eredetije: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Levéltár 68752.

6 Annales S. Pantaleonis. (Ed. Karl Pertz.) In: Monumenta Germaniae Historica. Scriptores. I–XXXVIII. (Ed. Georg Heinrich Pertz et al.) Hannover, 1826–2006. (A továbbiakban: MGH SS) XX. 535.

7 Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke (Szerk. Szentpétery Imre–Borsa Iván.) I–II. Bp., 1923–1987. (A továbbiakban: RA) 926. sz.

8 A nemesi családból származó András 1211-től Ottokár kancellárjaként működött, így a cseh király joggal feltételezhette, hogy a prágai püspöki mélt

ellenére a III. Ince-féle egyházpolitika harcosának bizonyult. Először csak a be nem fizetett vagy csak részben beszolgáltatott tizedek visszamenőleges beszédéséért lépett fel – ami nagy felháborodást váltott ki, mivel a teljes tized beszédésére korábban még nem volt példa a cseh területeken abban a korszakban –, később pedig már az egyház szabadságáért (*libertas ecclesiae*) szállt síkra. A vita odáig fajult, hogy András 1216-ban interdiktum alá vette a Cseh Királyságot, majd száműzetésbe vonult és a pápához fordult segítségért.⁹ Utóbbi nem meglepő módon a püspök oldalára állt Ottokárral szemben, több egyházi méltóságot – a salzburgi és az esztergomi érseket, valamint az olmtüzi, a passauai és a chiemseei püspököket – bízott meg azzal, hogy hassanak a cseh királyra, illetve a cseh nemességre az egyház szabadságainak érdekében.¹⁰ Látható, hogy a magyar klérus, konkrétan az esztergomi érsek, már a kezdetekkor bevonódott az ügybe, ami egyrészt földrajzi okokkal és az egyházi hierarchiában betöltött magas pozíciójával magyarázható, másrészt valószínűnek tűnik, hogy a korszakban fennálló, kitűnőnek tűnő cseh–magyar kapcsolatok is szerepet játszhattak a pápai kijelölésben.¹¹

A főpapak tevékenységéről nem tájékoztatnak a források, az ügygel kapcsolatos következő információk az, hogy 1217 májusában Siegfried mainzi érsek Ottokár kérésére feloldotta az interdiktumot. A főpapak küldetése ennek ellenére nem járhatott sikerrel, hiszen egyrészt a pápa nem ismerte el az interdiktum feloldását, másrészt az 1218-as tárgyalások is kudarcba fulladtak az egyházfő és Ottokár között, 1219-ben pedig András püspök ismét interdiktum alá vonta az országot, ezúttal az egyházüldözésére hivatkozva. A kielezett helyzetben a pápa már kiátkozással fenyegette a cseh királyt, ám végül inkább egy legátus kiküldése mellett döntött.¹² Gergely kardinális¹³ 1221-ben érkezett Prágába és VI. Lipót osztrák herceg segítségével sikerült is elsimítania a konfliktust: 1221.

tóság birtokában is a számára kedvező módon fog tevékenykedni, ám személyes találkozása III. Incével a negyedik lateráni zsinaton az egyházi reform ügye mellé állította. Lexikon des Mittelalters I–IX. München–Zürich, 1980–1999. I. 603.

9 *Peter Hilsch*: Der Kampf um die libertas ecclesiae im Bistum Prag. In: *Boemia Sacra*. (Hg. Seibt, Ferdinand.) Düsseldorf, 1974. 298–300.

10 *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemae*. (Ed. Gustav Friedrich et al.) I–V. Prag, 1904–1974. (A továbbiakban: CDB) II. 142., 147.

11 A III. Béla uralkodásának második felére jellemző jó kapcsolatot I. Ottokár cseh király III. Béla lányával, Árpád-házi Konstanciával 1199-ben kötött házassága vonta még szorosabbra, amely a német trónviszály hátra lévő időszakában (1200–1214) a két ország Birodalommal kapcsolatos politikájának összehangolásában nyilvánult meg.

12 *P. Hilsch*: Der Kampf i. m. 302.

13 Gregorius de Crescentio bíboros III. Ince és III. Honoriusz idején a pápai kúria ügyhallgatója, majd 1220 végétől észak- és kelet-európai egyházi kérdésekkel kapcsolatos megbízásokat teljesített a német területekre, Csehországra, Lengyelországra, Dániára és Svédországra kiterjedő hatáskörrel. A cseh investitúraharc rendezését követően a prágai püspökség érseki rangra történő emelését vizsgálta. 1224-től ismét a pápai kúria ügyhallgatója 1227-ben bekövetkezett haláláig. *Barabás Gábor*: Gregorius de Crescentio bíboros élete és magyarországi legációi. In: *Varietas delectat*. Pápai megbízottak a 11–13. századi Magyarországon – Papal Representatives in Hungary in the 11–13th Centuries (Szerk. Kiss Gergely.) Pécs, 2016. 10.; Gregorius de Crescentio. In: *Delegat Online* <http://delegatonline.pte.hu/search/persondatasheet/id/19> (hozzáférés: 2019. okt. 16.)

június 30-án Ottokár megújította a prágai püspökség elvesztett privilégiumát az osztrák területen fekvő Schatzbergben.¹⁴ A legátus ezt követően feloldotta az interdiktumot, Ottokár pedig ígéretet tett, hogy a következő években a szerzetesközösségeket és az egyéb egyházi intézményeket is a prágai egyházmegyééhez hasonló privilégiumban fogja részesíteni.

A prágai püspökség privilégiumának tanúsorában VI. Lipót és több jelentős egyházi méltóság betöltője – Róbert olmtüzi, Lőrinc wrocławi püspök, Poppo bambergi prépost, Werner heiligenkreuzi, Márk zwettli apát, Valter naumburgi prépost és mások – között ott találjuk János nyitrai püspököt is.¹⁵ Ezen egyházi méltóságok jelenléte tükrözi az ügy súlyát, ugyanakkor tévedés lenne azt feltételezni, hogy e klerikusok csak pusztán tanúskodás végett tették meg a Schatzbergbe vezető utat. Jelenlétük amellet, hogy egyfajta ünnepélyes jelleggel kölcsönözött az eseménynek, talán valamiféle biztosítékot is jelentett arra nézve, hogy a cseh király betartja majd a privilégiumban foglaltakat, vagy legalábbis nem tagadja le létezésüket, de természetesen ők is részt vehettek a tárgyalásokon közvetítőként, vagyis szerepük legalább olyan jelentős, mint VI. Lipóté. Feltételezhető továbbá, hogy az egyes uralkodók tudtak az egyházi méltóságok odautazásáról, talán utasítást is adtak nekik, vagyis otlétük valóban tekinthető diplomáciai küldetésnek.

János szereplése a tanúsorban tehát bizonyítja a Magyar Királyság (közvetett) érintettségét a cseh investitúraharcban, és ezzel a 13. századi cseh–magyar kapcsolatok egy eddig ismeretlen területét világítja meg. János nyitrai püspök feltűnése azonban nem csak emiatt lényeges, hanem azért is, mert eddig csak 1214-ig volt forrásadatunk János működésére, így viszont okunk van azt feltételezni, hogy hivatali ideje legalább hét évvel hosszabb volt, mint azt medievistáink eddig feltételezték.¹⁶ Természetesen előfordulhat, hogy a Zsoldos Attila által 1214-ig adatolt János püspök és a cseh oklevél tanúsorában szereplő János két különböző személy, ám ennek valószínűsége igen csekély.

Legközelebb 1225-ben jutott ismét külpolitikai szerephez egy nyitrai püspök, ezúttal már a hivatalt valószínűleg 1223-tól betöltő Jakab. 1224-ben komoly összetűzésre került sor II. András és fia, Béla ifjabb király között, mivel utóbbi a Szent-
szék biztatására és apja akarata ellenére visszafogadta feleségét, Laszkarisz Máriát.¹⁷ A pár VI. Lipótnál talált menedéket,

14 CDB II. 217.

15 „Testes autem sunt hii: dominus Robertus episcopus Olomucensis, dominus Johannes Nitriensis episcopus, dominus Laurentius Wratizlauiensis episcopus, dominus Lupoldus Austrie et Stirie dux [...] dominus Poppo prepositus Bambergensis, [...] Wernerus abbas sancte Crucis, Valterus prepositus Numburgensis [...] Marquardus abbas de Zuetla, Henricus ducis Austrie notarius [...]” – CDB II. 217.

16 Zsoldos Attila kutatásai alapján János hivatali ideje eddig 1204 és 1214 között volt bizonyítható, utódja, Jakab püspökségére pedig 1223-ból van először adat. *Zsoldos Attila*: Magyarország világi archontológiája. 1000–1301. Bp., 2011. (História Könyvtár: Kronológiák, adattárak 11.) 93.

17 A Nikaiai Császárságban uralkodóváltásra került sor az 1220-as évek elején, és a trónra lépő Vatazész, Laszkarisz Mária sógora nem a korábbi magyar orientációt kívánta folytatni, ezért Mária és Béla házassága haszontalanná vált, II. András pedig egy előnyösebb frigy megkötését célozva, hitvese eltaszítására utasította Bélát, amit az először meg is tett, ám mivel a frigy kivizsgálására összehívott egyházi bizottság nem talált nyomós okot

ahogyan 1204–1205-ben az elhunyt Imre felesége, Aragóniai Konstancia és fia, III. László is. Mivel az összeütközést akkoriban is csupán a gyermekkirály váratlan halála akadályozta meg, II. András joggal tarthatott attól, hogy unokatestvére ismét kész lenne fegyverrel is támogatni ellenfelét.¹⁸ Emiatt ő is szövetséges után nézett, akit I. Lajos bajor herceg személyében talált meg.¹⁹ Az általa szervezett összeesküvés azonban sikertelen maradt, a pápa által ösztönzött osztrák herceg közbenjárására pedig Béla is visszatért Magyarországra az 1224-es év végén.²⁰ Ennek ellenére a korábbi jó viszony nem állt helyre, 1224 és 1225 során – ugyan nem háborúvá szélesedő, de – komolyabb határvillongásokra került sor a stájer-magyar határon, amely konfliktust csak az 1225. június 6-i grazi békével sikerült lezárni.²¹ A magyar királyt Jakab nyitrai püspök képviselte a tárgyalások során, és a békével behatóan foglalkozó Heide Dienst véleménye szerint igen valószínű, hogy az egyezmény Klosterneuburgban fennmaradt példányát ő fogalmazta.²²

Az érintett felek a szerződés keretében rendezték a határvideki bevételekkel és a birtokviszonyokkal kapcsolatos vitás kérdéseket. Az osztrák herceg 1000 márká ezüstöt fizetett a magyar királynak kártérítés gyanánt, továbbá kötelezte magát további 2000 márká két részletben történő kifizetésére. A Pinka folyó közelében épített, vitatott hovatartozású erőd²³ az osztrák hercegé maradt, aki vállalta, hogy nem akadályozza a magyarokat várak vagy malmok építésében, illetve ezek használtában. II. András pedig ígéretet tett, hogy minden tőle telhetőt megtesz az osztrák–bajor békülés érdekében, valamint vállalta, hogy amennyiben nem járna sikerrel, lemond I. Lajos támogatásáról.²⁴ A béke betartásáért az éppen

a válásra, a pápa biztatására visszafogadta Máriát. *Bárany Attila*: II. András balkáni külpolitikája. In: II. András és Székesfehérvár. King Andrew II and Székesfehérvár. (Szerk. Kerny Terézia–Smohay András.) Székesfehérvár, 2012. (A Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum Kiadványai 7.) 150–151. 18 *Annales Admontenses*. (Ed. Wilhelm Wattenbach.) In: MGH SS IX. 590. Imre és András viszályáról bővebben: *Szabados György*: Imre és András. *Századok*, 133 (1999) 1. sz. 85–111.

19 *Annales Garstenses*. (Ed. Wilhelm Wattenbach.) In: MGH SS IX. 595.; *Annales Clastroneoburgenses*. (Ed. Wilhelm Wattenbach.) In: MGH SS IX. 636. Utóbbi kútfő ugyan nem említi a magyar királyt név szerint, ám a Garsteni Évkönyv híradása, valamint a későbbiekben tárgyalandó grazi béke tartalma miatt nincs okunk kételkedni II. András érintettségében.

20 III. Honorius 1224 márciusában arra szólította fel VI. Lipót – ismerve a történetet II. András szemszögéből is –, hogy intse Bélát az apja iránti engedelmességre. BUB IV/2. 1084.

21 *Urkundenbuch des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete der Komitate Wiesselburg, Ödenburg und Eisenburg*. (Bearb. Hans Wagner–Irmtraut Lindeck–Pozza.) I–V. Graz–Köln–Wien 1955–2000. (a továbbiakban: UBB) I. 142. Magyar fordítása: Magyar békeszerződések 1000–1526. (Szerk. Köblös József–Süttő Szilárd–Szende Katalin.) Pápa, 2000. 59–62.

22 *Heide Diens*: Zum Grazer Vertrag von 1225 zwischen Herzog Leopold VI. von Österreich und Steier und König Andreas II. von Ungarn. *Mitteilungen des Österreichischen Geschichtsinstituts*, 90 (1982) 10.

23 A vár nagy valószínűséggel a Stájerország északkeleti részén található Friedberggel azonosítható, amely feleépítését V. Lipót az Oroszlánszívű Richárdért kapott váltságdíjból finanszírozta. *H. Dienst*: Zum Grazer Vertrag i. m. 32.

24 Az osztrák–bajor ellentét okáról ugyan hallgatnak a források, ám Henrik isztriai örgróf VI. Lipót melletti jelenléte a béke megkötésekor arra utal, hogy a német trónviszály időszakára visszavezethető Meráni–Wittelsbach szembenállás állhatott a háttérben. A Sváb Fülöp meggyilkolását követően gya-

akkoriban az Osztrák Hercegségbe érkező Konrad von Urach pápai legátus²⁵ vállalt garanciát, illetve kilátásba helyezte a szerződés ellen vétők exkommunikációját.²⁶

Arról nincsenek további információink, hogy II. András betartotta-e az ígéretét, ám az osztrák–bajor viszony a következő években is rendkívül feszült maradt, főként (VII.) Henrik római király 1225 novemberi házassága miatt, mivel VI. Lipót a Birodalom fejedelmeit megkerülve, továbbá Henrik és Csehországi Ágnes korábbi eljegyzését figyelmen kívül hagyva, rávette a császárt döntése megmásítására, így Ágnes helyett a herceg saját lánya, Margit házasodhatott be a császári dinasztiába.²⁷

Jakab nyitrai püspök az évtized végén még egyszer fontos szerephez jutott. 1228 telén Velehrádban járt, amikor Ottokár megerősítette az 1222-ben elhunyt fivére, Ulászló Henrik alapította monostor szabadságait. Joggal feltételezhető, hogy a nyitrai püspök látogatásának komolyabb célja is volt, mint megbizonyosodni a privilégium elkészültéről. Elképzelhető, hogy a II. Frigyes császár és IX. Gergely pápa között felleobbanó ellentét teremtette új helyzet okán látogatott el a diplomáciai szolgálatban nem járatos egyházi a cseh királyhoz.

Mint ismeretes a kereszties hadjárat indítására tett régi ígéret beteljesítésének elhúzódnása miatt IX. Gergely exkommunikálta a császárt, aki ennek ellenére 1228 júniusában útra kelt a Szentföldre és – ugyan tárgyalások útján, de – komoly sikereket ért el a palesztinai szent helyek látogathatóságának ügyében. Útra kelése előtt azonban még sort kerített némi udvarlásra is: második felesége, Brienne-i Jolánta április 25-i halálát követően, de még a június 28-i Szentföldre való indulást megelőzően megkérte Ottokár legkisebb lányának, az 1225-ben csúnyán kijátszott Ágnesnek a kezét. A cseh király

núba keveredett isztriai örgróf birtokait ugyanis I. Lajos azonnal elfoglalta és a Merániak felmentése után sem állt szándékában visszaadni őket. Ebben változás csak a grazi béke után következett be. *Alois Schütz*: Das Geschlecht der Andechs–Meranier im europäischen Hochmittelalter. In: *Herzöge und Heilige. Das Geschlecht der Andechs–Meranier im europäischen Hochmittelalter*. (Hg. Josef Kiermeier–Avamaria Brockhoff.) Regensburg, 1993. 73–76., 87–88.

25 Portói és Szent Rufino püspök-bíborosa, akit a pápa 1224 elején azzal bízott meg, hogy harcosokat toborozzon a Birodalom területén a küszöbön álló kereszties hadjáratra, majd arra utasította, hogy járjon közben a Német Lovagrend ügyében a magyar királynál, ám az Osztrák Hercegségből végül Csehország felé vette az irányt. *Harald Zimmermann*: Die Ungarnpolitik der Kurie und Kardinal Konrad von Urach. In: *Harald Zimmermann*: Siebenbürgen und seine hospites Theutonici. Köln–Weimar–Wien, 1996. (Schriften zur Landeskunde Siebenbürgens 20.) 151–152., Konrad von Urach. In: *Delegat Online* <http://delegatonline.pte.hu/search/persondatasheet/id/203> (hozzáférés: 2019. okt. 16.)

26 UBB I. 149.

27 (VII.) Henrik római királynak az 1220-as évek elején kilátásba helyezett házassága nagy érdeklődésre tartott számot mind a Birodalmon belül, mind azon kívül. A számos feleségjelölt közül 1225-ben végül I. Ottokár lányára, Ágnesre esett a császár és a fejedelmek választása, nem utolsó sorban a cseh király és unokahúgának férje, I. Lajos bajor herceg által ajánlott 45.000 márká ezüstnek köszönhetően. A leendő arát az esküvőig Bécsbe küldték és VI. Lipót gondjaira bízta, hogy elsajátíthassa az udvari etikettet. Vendéglátója az év nyarán elvben a frigy részleteiről indult tárgyalni a császárhoz, valójában azonban saját lányának helyzetbe hozására használta fel látogatását, amit a cseh király és a bajor herceg árulásként fogott fel a későbbiekben. Bővebben *Friedrich Prinz*: Böhmen im mittelalterlichen Europa. Frühzeit, Hochmittelalter, Kolonisationsepoche. München, 1984. 122–123.

számára nagy valószínűséggel vonzó volt az ajánlat, hiszen a császári dinasztiaival mindig érdemes volt szorosabbra vonni a kapcsolatot, ráadásul ez a frigy rangosabb volt, mint a rivális osztrák herceg lányáé, Babenberg Margité. A házasságra ugyan ennek ellenére nem került sor, a cseh király azonban kétséget kizáróan komolyan fontolgatta a lépést. Ezt támasztja alá IX. Gergely 1228 júniusi levele Ottokárnak és feleségének, Konstanciának: „apostoli levél útján parancsolván neked, hogy az apostoli szék iránti és irántunk való odaadásodban szilárdan kitartva, óvatosan és elővigyázatosan óvakodjál annak [II. Frigyesnek] a családságaitól és álnokságaitól, aki az egyházat minden ok nélkül megtámadni igyekezően sem a saját szégyenével, sem a te tisztességeddel nem gondol”.²⁸ Annak lehetősége, hogy a német-római császár és a cseh király szövetségre léphet, megkongatta a pápánál a vészharangot, hiszen igen gyorsan reagált a császári ajánlatra. Ugyanakkor IX. Gergely tájékozottságáról is árulkodnak levelei, hiszen a cseh király és királyné mellett a sógor II. Andrásnak is egy előbbiekkal szinte szó szerint megegyező levelet küldött, vagyis úgy vélte, hogy a Magyar és a Cseh Királyság egy ilyen horderejű kérdésben összehangolnák lépéseiket. Jakab nyitrai püspök velehradi tartózkodása is feltehetőleg ezzel a kérdéssel hozható összefüggésbe.

A felek álláspontjáról nem rendelkezünk pontos információkkal, csak következtethetünk rájuk. Ottokár számára bizonyosan vonzó volt a császári ajánlat a fentebb említett okok miatt, ugyanakkor II. Frigyes visszatérése után nem történt előrelépés az ügyben egyik részről sem. Lehetséges, hogy a cseh király a keresztes hadjárat alatt vagy után mégis a pápa oldalára állt. Ezt sugallja az is, hogy II. Frigyes Ottokár halála után, valószínűleg 1232-ben ismét tett egy próbát Ágnes kezének elnyerésére az új királynál, I. Vencelnél, vagyis részéről a hajlandóság továbbra is fennállt. Emiatt valószínű, hogy az 1220-as évek végén inkább Ottokár adott tartózkodó választ.²⁹ Ezt támaszthatja alá II. András állásfoglalása is. IX. Gergely egy Bertold aquileiai pátriárkának címzett leveléből azt tudjuk meg ugyanis, hogy Bertold személyesen felkereste a magyar királyt 1229 folyamán, hogy lebeszélje a pápával való szervezkedésről a kiátkozott császár ellen.³⁰

Így tehát ez az epizód is rávilágít az I. Ottokár és Árpád-házi Konstancia 1199. évi házassága óta meglévő szoros cseh–magyar viszonyra, amelynek intenzitása ugyan a német trónviszály lezárultával érezhetően csökkent, ám az akkoriban rögzült gyakorlat, nevezetesen a két ország Birodalommal kapcsolatos politikájának összehangolása, az új körülmények között is továbbélt.

28 „per apostolica tibi scripta mandantes, quatenus in devotione apostolice sedis ac nostra firmiter perseverans, dolos et fraudes illius provide caveas et prudenter, qui gratis ecclesiam impugnare satagens, nec pudori suo nec tuo pepercit honori” – CDB II. 317.

29 Annales Alberti abbati Stadensis. (Ed. Johann Martin Lappenberg.) In: MGH XVI. 363.

30 Epistola saeculi XIII et regestis pontificum Romanorum selectae. (Ed. Karl Rodenberg.) I–III. Hannover, 1883–1894. I. 393.